

Tillstånd och upplysning
Björn Isaksson

Delgivningskvitto

Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare
Att: Anneli Kihlstrand
Box 96
230 53 Alnarp

Beslut angående ansökan om dispens på växtskyddsområdet

1 Beslut

Kemikalieinspektionen beviljar delvis dispens från kravet på produktgodkännande för växtskyddsmedlet Belkar.

Gäller från och med	28 augusti 2017
Gäller till och med	31 oktober 2017
Sammanfattning av godkänt användningsområde	Användning mot näva, penningört, vallmo och blåklint i odling av höstraps.

Kemikalieinspektionen bifaller den del av ansökan som avser användning mot näva och penningört under hela dispensperioden samt användning mot vallmo och blåklint under perioden 1 oktober 2017 till och med den 31 oktober 2017.

Kemikalieinspektionen avslår den del av ansökan som avser användning mot vallmo och blåklint under perioden 28 augusti 2017 till och med 30 september 2017.

Specificerade användningsvillkor framgår av beslutsbilagan.

1.1 Återrapportering

Efter avslutad odlingssäsong ska en redogörelse lämnas in till Kemikalieinspektionen över Belkar som genomförts under 2017 och på vilket sätt resultaten från dessa kan ge information om att kommande års odlingar av höstraps kan genomföras utan behov av dispens. Rapporter från relevanta forskningsprojekt ska bifogas redogörelsen, om dessa finns tillgängliga.

Redogörelsen ska ha lämnats in till Kemikalieinspektionen senast 31 januari 2018.

1.2 Redovisning av mängduppgifter

Använd mängd Belkar som innehåller de verksamma ämnena halauxifen samt picloram ska redovisas till Kemikalieinspektionen senast den 31 januari 2018.

1.3 Produktens klassificering

Produkten ska vara märkt och klassificerad enligt CLP-förordningen.

Företagets klassificering av produkten:

Piktogram	GHS07 och GHS09
Signalord	Varning

Faroangivelser	H319 - Orsakar allvarlig ögonirritation. H335 - Kan orsaka irritation i luftvägarna H410 - Mycket giftigt för vattenlevande organismer med långtidseffekter. EUH401 - För att undvika risker för människors hälsa och för miljön, följ bruksanvisningen.
Skyddsangivelser	P261 - Undvik att inandas /dimma/ångor/sprej. P280 - Använd skyddshandskar och ögonskydd/ansiktsskydd. P312 - Vid obehag, kontakta GIFTINFORMATIONSCENTRAL eller läkare.P305+P351+P338 -VID KONTAKT MED ÖGONEN: Skölj försiktigt med vatten i flera minuter. Ta ur eventuella kontaktlinser om det går lätt. Fortsätt att skölja. P337+P313 - Vid bestående ögonirritation: Sök läkarhjälp. P501 - Innehållet och behållaren lämnas till godkänd avfallsmottagare. SP1 - Förorena inte vatten med produkten eller dess behållare.

2 Beskrivning av ärendet

Den 17 juni 2017 inkom ansökan om dispens för nedanstående ändamål.

Sökande	Att: Anneli Kihlstrand Box 96 230 53 Alnarp
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	Belkar
Produktens reg nr	--
Verksamma ämnen	Halauxifen-metyl 10 g/l Picloram 48 g/l
Funktion	HE - Herbicid
Sökt användningsområde	Mot vallmo, näva, penningört och blåklint i odling av höstraps.

2.1 Sökandens skäl till ansökt dispens

2.1.1 Sökandens beskrivning av faran

Sverige ligger på den nordliga gränsen för storskalig odling av oljeväxter inom EU. För att få så livskraftiga plantor som möjligt är det viktigt att sådden görs i rätt tid. Tidig sådd på hösten ökar risken för problem med ogräs. Särskilt problematiska ogräs i raps på hösten är baldersbrå, våtarv, näva, vallmo, blåklint, penningört och åkersenap. På våren utvecklar sig också de på hösten småväxta snärjmårorna, vilka är

ett stort bekymmer i rapsodling, eftersom snärjmårans frön är likstora med rapsfrö och därför att fröna från snärjmåra innehåller olja.

Ogräs på hösten i höstraps driver upp plantornas tillväxtpunkt, samtidigt som ogräsen stjäl kväve. Förhöjd tillväxtpunkt ökar kraftigt risken för utvintring. Likaså ökar en förhöjd tillväxtpunkt risken för plantor som tagit upp för lite växtnäring. Att så höstoljeväxter tjockare än de idag rekommenderade 40-50 plantor/m² riskerar också att driva tillväxtpunkten på höjden. Därför är ökad utsädesmängd utesluten som ogräshämmande faktor.

Det finns ingen möjlighet att hämma höstrapsens tillväxt på hösten med hjälp av tillväxtreglerare, eftersom dessa inte är godkända i Sverige för det ändamålet. Det hade annars kunnat vara en metod att förbättra rapsens övervintringsförmåga.

I ansökan står att de plogfria (51%) etableringsalternativen inte lämpar sig för behandling med Devrinol, Centium eller för sämre behandlingseffekt för Butisan Top. Anledningen till att inte all mark, som avses för odling av höstraps, plöjs är att det tar tid att plöja och att göra efterföljande jordbearbetning som krävs för att få till ett såbruk lämpligt för raps. I tidsaspekten ligger att varje dygns senare såtid, eller uppkomsttid, minskar rapsskörden med 45 kg/ha. Det är viktigare att kraven på att marken ska vara tillräckligt torr för harvning, och att lerjordarna torkar ut av den jordbearbetning som krävs. Uttorkningen är problematisk på så sätt att rapsen inte gror förrän det kommer fukt (regn). Därför finner många oljeväxtodlare, framförallt de med lerjordar och de som har sin verksamhet i östra delen av landet med mindre nederbörd, det mer säkert att etablera rapsen utan föregående plöjning. Det är alltså en metod som sparar både tid och fukt. De plogfria etableringsmetoderna har växt sig starkare med tiden. Ogräsbekämpning i de plogfria systemen har skett delvis med Butisan Top och med Fox eller Matrigon, när det var möjligt. Belkar, som är helt kontaktverkande, skulle passa mycket bra att använda i de plogfria systemen.

Med de i Sverige nu godkända ogräsmedlen lämnas luckor i ogräsbekämpningen. De örtogräsmedel som finns för höstanvändning är Centium 36 CS, Devrinol och Kerb FLO 400. Då blir effekten otillräcklig mot framförallt blåklint men svag också mot penningört, vallmo och näva. Butisan Top var heller inte tidigare den bästa lösningen för bekämpning av blåklint, då Nimbus var ett bättre alternativ. Det finns flera ogräsarter mot vilka Centium 36 CS, Devrinol och Kerb FLO inte ger tillräcklig effekt. Även med tillgång till (dispens) Butisan Top saknas effektiva preparat mot blåklint. Sökanden anger i tillägg att Belkar är bra mot många ogräsarter som selekterats fram genom användning av Butisan Top genom åren. Detta har varit ett problem när Butisan Top varit dominerande. Näva och lomme är exempel på ogräs som uppförkats mycket i fälten genom detta. Belkar kommer att ändra på det.

Sveriges höstrapsodlare behöver ha tillgång till Belkar från månadsskiftet augusti/september. Därför ansöker SFO om dispens från och med 28 augusti 2017. SFO hänvisar till att det i Danmark finns intressanta produkter att tillgå som på sikt skulle kunna bli aktuella för ansökan om godkännande i någon form i Sverige. Belkar är, enligt sökanden, i nuläget den bästa lösningen för ett permanent undanröjande av den fara som uppstått med ett förbud mot Butisan Top och Nimbus CS.

2.1.2 Skadorna

Från BBCH 00 och framåt inträffar faran i och med att ogräsen gror och etableras i de små höstoljeväxterna redan från början. Konsekvensen uppstår i oktober och framåt, då höstoljeväxterna skjuter på höjden i och med konkurrensen från ogräsen. Året efter uppstår skördeförluster och kvalitetsförsämringar.

2.1.3 Tillgängliga, godkända produkter mot örtogräs i höstoljeväxter, höstbehandling

Det finns problem med den nyligen godkända produkten Devrinol (reg nr 5249; godkänd 2016-07-12) som innebär att produkten ställer mycket specifika krav på markfukt, nedmyllning genom jordbearbetning före sådd, och att den också är persistent. Det är bl a inte möjligt att så höstvetete tidigare än 12 månader efter behandling med Devrinol. Det begränsar användningsmöjligheten i en växtföljd. Sådd av höstvetete kortare tid än 12 månader efter behandling med Devrinol riskerar att skada höstvetetet. Höstvetete, som är huvudgröda och basproduktion i svensk växtodling, är till 99% efterföljande gröda till höstraps. Höstraps etableras antingen genom traditionell jordbearbetning (plöjning och harvning före sådd) eller genom direktsådd. 2016 använde något mindre än hälften av odlarna (49%) sådd efter föregående plöjning. Det är den plöjda arealen som kan användas för behandling med Devrinol, Centium eller Butisan Top.

I Sverige finns endast växtskyddsmedlen Centium 36 CS (v s klomazon), Devrinol (v s napropamid) och Kerb Flo 400 (v s propyzamid) godkända för användning mot örtogräs på hösten. Det lämnar stora luckor vad gäller örtogräseffekten, p g a sitt begränsade effektivitetsspektrum.

Sökanden har bifogat utdrag ur Jordbruksverkets årliga sammanställning över godkända växtskyddsmedel mot ogräs i odlingar av höstoljeväxter: ”Effekt av höstbehandling”. Av sammanställningen framgår att det är just de tre nämnda produkterna som finns mot örtogräs. Där redogörs för 14 olika ogräsarter som mål att bekämpa på hösten i höstoljeväxter. Följande av de ogräsen kan inte bekämpas med tillfredsställande effekt (90% effekt eller mindre), med nu godkända herbicider: Blåklint, förgätmigej, näva, penningört, vallmo, viol, åkertistel.

2.1.4 Sökandens skäl till att det saknas andra bekämpningsmetoder

Godkännandena för växtskyddsmedlen Butisan Top och för Nimbus CS, båda innehållande det verksamma ämnet metazaklor upphörde att gälla den 15 juni 2015 utan utfasningsperiod. Båda produkterna var nyckelprodukter i ogräsbekämpningen i odling av raps och rybs. Beslutet ledde till att omkring 5000 höstoljeväxtodlare, med en förväntad årlig areal på mellan 80 000 och 100 000 ha, ställdes inför stora problem med kort varsel.

Under 2016 och 2017 har ett omfattande arbete att finna nya lösningar utan det verksamma ämnet metazaklor inletts, samtidigt som dispens beviljats för Butisan Top. Inför hösten 2017 återstår fortfarande problem att lösa, då de produkter och lösningar som finns inte är tillräckligt effektiva mot bland annat vallmo, blåklint, näva, penningört och lomme.

2.1.5 *Andra växtskyddsmedel och verksamma ämnen*

Produkter, innehållande metazaklor, är godkända i Tyskland, Finland och i Baltikum. Produkten Belkar är godkänd i Danmark och förväntas få ungefär 80% av den gamla marknaden för ren klomazon, kompletterat med behandlingar med pendimetalin (Stomp). I Estland finns etametsulfuronmetyl (Salsa) och i Finland imasamox (Clearfield/Clamox). I Tyskland, som är EU:s största oljeväxtproducent, ingår substanserna dimetenamid-P, napropamid, klopyralid, picloram, bifenox, aminopyralid, pethoxamid och pendimetalin i godkända produkter för användning mot örtogräs i odlingar av höstoljeväxter. Aminopyralid och picloram ingår i godkända herbicider för motsvarande användning i delar av Baltikum.

2.1.6 *Varför är den sökta produkten det bästa alternativet?*

Förutom växtföljdens betydelse betonar IPM också vikten av en behovsanpassad bekämpning. Det är därför en stor fördel att kunna behandla redan uppkomna ogräs med möjlighet att anpassa dosen. Att drygt 50% av höstrapsen sås plogfritt visar också att behovet av en herbicid som sprutas efter uppkomst är stort. Devrinol och Centium har stora begränsningar i dessa system. Den redan beviljade dispensen för Butisan Top kommer heller inte att räcka till, eftersom tillgången till denna produkt kommer att vara begränsad. Eftersom ledtiderna för att få fram en produkt formulerad kanske endast för Sverige är lång, så söker SFO denna dispens i god tid innan behandling behöver göras. På så sätt kommer det att finnas Belkar till en betydande areal i Sverige om dispens beviljas.

2.1.7 *Omvärldsanalys. I vilka andra länder finns produkter godkända med samma verksamma ämne?*

Den aktiva substansen halauxifen-metyl ingår i godkända produkter i följande länder inom EU: AT, BE, CZ, DK, EE, FI, FR, IE, LT, LV, NL, UK. Den aktiva substansen picloram ingår i godkända produkter i följande länder inom EU: AT, BG, CZ, DE, DK, EE, FI, HR, HU, IE, LT, LU, LV, PL, RO, SE, SK, UK.

2.1.8 *Om det rör sig om upprepad dispens - varför är faran fortfarande kvar?*

Det är första gången som dispens söks för användning av växtskyddsmedlet Belkar i Sverige.

2.1.9 *Vilka ansatser har sökanden gjort för att pröva alternativ, lösa problemet, vilka försök pågår?*

Det finns i Sverige inga skördade försök som utförts med Belkar. Sökanden förväntar sig skördeökningar i nivå med ren Butisan Top vid relevant ogräsflora. En hänvisning till 20 försök visar enligt sökanden att produkter som innehåller metazaklor ökar skörden med 15%. Medelskörden 2007-2016 av höstraps var 3409 kg/ha i Sverige. Ett skördebortfall på 500 kg/ha beräknas uppstå vid en effekt av metazaklorprodukter. Värdet av en behandling med Belkar tros vara likvärdigt.

Sökanden hänvisar till att nya produkter förhoppningsvis blir godkända för den svenska marknaden inom något eller några år. Däribland nämner sökanden Belkar och Salsa (v s etametsulfuronmetyl), Gajus (v s pethoxamid) och imasamox. Strategiförsök pågår i Sverige med napropamid, etametsulfuronmetyl i kombination med klomazon, och med radhackning i kombination med radsprutning med

metazaklor för att kunna nyttja lägre doser per hektar. Försök har också påbörjats med Centium följt av Kerb och Matrigon/Galera.

Investering i ny teknik, till exempel radhackning, ute på gårdarna kommer att ta lång tid. Oljeväxter odlas som mest på cirka 20% av en gårds areal, och det räcker inte till att täcka kostnader för specialmaskiner såsom radhackor.

2.1.10 Inneliggande ansökningar om produktgodkännande i Sverige

Dow AgroSciences har ansökt om godkännande av Belkar i Sverige som del av en zonansökan. Danmark är zonrapportör, och Belkar godkändes nyligen i Danmark. Det finns också en inlämnad ansökan om produktgodkännande för Cleravo med Finland som zonrapportör (v s imazomox och kvinmerak), dnr B13-00300. Denna ansökan är nu godkänd i Sverige.

2.1.11 Vilken strategi tänker sig sökanden/odlingen i framtiden för att lösa sitt växtskyddsproblem?

Sökanden hänvisar till de inlämnade ansökningarna om produktgodkännande. Sökanden har i telefonsamtal med Kemikalieinspektionen nämnt, att om både Belkar och Cleravo blir godkända, så bör problem med örtogräs i oljeväxtodlingen vara lösta.

2.1.12 Har sökanden av dispensen ansökt om Ömsesidigt erkännande, UPMA, villkorsändring eller produktgodkännande?

Nej och har inte för avsikt att göra det heller.

2.1.13 Om dispensen rör ett i Sverige icke godkänt växtskyddsmedel – hur stor mängd försåld mängd krävs för att åtgärda fara?

SFO bedömer att ca 70% av arealen höstraps har behov att behandlas med Belkar under kommande höst 2017. Det motsvarar ungefär 70 000 hektar, eller 35 000 liter Belkar. Resterande areal behandlas med Butisan Top och andra, mer eller mindre oprövade strategier med Centium, Kerb och Matrigon/Galera.

2.2 Uttalanden/yttranden från andra källor

2.2.1 Lantmännen

Sökanden har i ansökan bifogat ett uttalande från Lantmännen. Lantmännen lyfter fram Belkar som den produkt som kan erbjuda en bra och framgångsrik ogräsbekämpning i höstraps på hösten. Devrinol uppfattas av Lantmännen som ett sämre alternativ, då ogräseffekten anses som osäker, bl a vid torra. Behandlingsfönstret är smalare, och produktens persistens gör grödvalet efter höstraps mer komplicerat. Lantmännen förespråkar Belkar efter uppkomst. Belkar är ett mer flexibelt val och en produkt som Lantmännen ser som en bra framtida teknisk lösning för ogräskontroll i svensk höstrapsodling. Belkar är enligt Lantmännen också viktig med tanke på risken för resistensutveckling, då det är helt andra aktiva substanser i produkten som har verkan mot ört- och gräsogräs jämfört med de andra aktiva substanser som finns mot ogräs i oljeväxtodling idag. Det finns på marknaden för närvarande endast ett fåtal godkända produkter som kan användas, med viss effekt, mot örtogräs på hösten i höstraps. Till saken hör också att den givna

dispensen för Butisan Top inte räcker till för behovet på den svenska marknaden, eftersom tillverkaren BASF inte klarar av att producera tillräcklig kvantitet.

2.2.2 *Hushållningssällskapet HIR Skåne AB*

Sökanden har i ansökan bifogat uttalande från HIR Skåne AB. HIR lyfter också fram betydelsen av Belkar. Tillgången till Butisan Top kommer inte att räcka till efterfrågan och den areal där denna produkt behövs. Belkar är en ny produkt som har ett annat användningssätt än Butisan Top. Belkar erbjuder ett bättre underlag till att bedöma behovet av ogräsbekämpning, eftersom behandling sker senare i både grödans och ogräsflorans utveckling. Behandling med Butisan Top kan mycket väl ske innan beståndet är säkerställt på fältet. Detsamma gäller i än högre grad för Devrinol. Skulle det sedan visa sig att det uppkommer kraftiga snigelangrepp eller annan anledning till svagt bestånd, så har ogräsbekämpningen varit försakade pengar och onödig belastning på miljön. Dessutom begränsas starkt möjligheterna för etablering av en ersättningsgröda. Risken för ett sådant scenario är betydligt mindre med en produkt som Belkar. Belkar har en bred ogräseffekt mot ett flertal ogräsarter. De viktigaste är vallmo, blåklint, näva, kamomill, baldersbrå och snärjmåra.

HIR ser svårigheter med den godkända produkten Devrinol. Att t ex behöva plöja efter raps som ogräsbehandlats med Devrinol, inför etablering av höstvet, skapar framtida ogräsproblem med spillraps. En ökad förekomst av spillraps ger också ökad risk för växtföljdssjukdomar, såsom klumprotsjuka. En eventuellt utvintrad raps kan dessutom inte ersättas med annat än våroljeväxter eller baljväxter om fältet behandlats med Devrinol. De alternativen är av andra anledningar i många fall inte lämpliga eller i vilket fall svårhanterade. Om ogrässituationen inte går att lösa på ett tillfredsställande säkert sätt, så kommer många lantbrukare att behöva avstå från att odla höstraps. Chansar man ändå och sår raps, kommer med stor sannolikhet förekomsten av nämnda ogräs att öka kraftigt och dessutom generera ett ökat bekämpningsbehov i kommande grödor under många år, eftersom frön av t ex vallmo är mycket långlivade i marken.

2.2.3 *Jordbruksverket*

Samråd har skett med Jordbruksverket (SJV), med anledning av att Kemikalieinspektionen samtidigt handlägger två dispensansökningar med snarlik användning. Utöver den här aktuella ansökan, så finns det också en ansökan från HIR i Östergötlands län, för produkten Salsa (v s etametsulfuronmetyl; dnr H17-05311), med sökt användning mot örtogräs (höstbehandling) i odlingar av höstraps och höstrybs. Sökanden har tagit del av och kommenterat SJVs synpunkter. SJV skriver att Belkar har en bred verkan mot ogräs, inklusive mot de arter som nämns i dispensansökan. Mycket god effekt mot blåklint ska framhållas särskilt. Produkten passar in bra i IPM-systemet, eftersom bekämpningen sker när grödan är etablerad och när ogräsen är uppe. Produkten fungerar också när man etablerar rapsen plöjningsfritt. Belkar är en blandning av två auxinhämmare. Det är positivt ur resistenssynpunkt. En av de större återförsäljarna pekar på behov av Belkar och SJV instämmer. Ansökan för Belkar är SJVs förstahandsalternativ. SJV (Henrik Hallqvist) nämnde i telefonsamtal 2017-07-03 att Salsa, till skillnad från Belkar, har en selektiv effekt i både höstraps och höstrybs. Dessutom kvarstår effekt mot åkersenap som ett

skäl till dispens för Salsa, medan Belkar inte matchar det behovet. Sökandens kommentarer till SJVs synpunkter är att den inläggande ansökan om produktgodkännande för Cleravo (zonansökan med Finland som zRMS; v s imazomox och kvinmerak; dnr B13-00300) med sökt användningsområde mot ogräs i odlingar av raps och vârrybs, inte är ett alternativ. Det beror på att Cleravo är tänkt att användas på våren, medan behovet av ogräsbekämpning, med denna dispensansökan, är bekämpning på hösten. Det särskilda utsädet "Clearfield", som krävs för odling med Cleravo, finns inte att tillgå i Sverige för tillfället. Belkar är betydligt mer bredverkande än Salsa och löser därför fler problem än de som angetts i ansökan. Belkar är effektmässigt starkare än Salsa mot de sökta ogräsen – med undantag för åkersenap - i båda dispensansökningarna. Belkar är en god resistensbrytare, eftersom den är en dubbel auxin-hämmare. Detta är att föredra framför ALS-hämmare som annars är den vanliga typen av ogräsmedel som används i stråsädesodling. Enligt SFO väger det totala behovet att bekämpa vallmo, blåklint och lomme tyngre än behovet att bekämpa åkersenap. Åkersenap är ett mer begränsat bekymmer, dock ett mycket stort bekymmer i delar av landet, särskilt i östra Mellansverige. Enligt SFO finns ett stort behov för dispens för både Belkar och Salsa där förekomsten av åkersenap avgör vilken produkt odlaren väljer.

2.3 Samråd med Livsmedelsverket

Livsmedelsverket bedömer att användning av Belkar, enligt sökt rekommendation, inte bör ge upphov till resthalter över de idag gällande gränsvärdena på EU-nivå för halauxifen och pikloram i raps. En beräkning av livstidsexponering för både halauxifen och pikloram genom konsumtion av alla livsmedelsprodukter som teoretiskt kan innehålla de aktiva substanserna visade inte på någon risk för att det acceptabla dagliga intaget (ADI) för respektive substans riskerar att överskridas. Korttidsexponeringen till följd av hög konsumtion av raps visade inte heller på någon risk för att den akuta referensdosen (ARfD) överskrids för något av de två verksamma ämnena.

Därmed förväntas användningen av herbiciden Belkar enligt SE GAP inte ge upphov till resthalter som utgör någon risk för konsumenter eller kommer att överskrida gällande gränsvärden. Livsmedelsverkets bedömning är att de krav som gäller resthalter i samband med produktgodkännanden enligt förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda.

3 Skäl

3.1 Tillämpliga bestämmelser

Ett växtskyddsmedel får endast släppas ut på marknaden och användas om det har produktgodkänts i den berörda medlemsstaten enligt artikel 28 i förordning (EG) nr 1107/2009¹. Kemikalieinspektionen får dock i särskilda fall meddela dispens från kravet på godkännande och tillåta att ett växtskyddsmedel, under högst 120 dagar,

---

¹ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG.

släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av en fara som inte kan avvärras på något annat rimligt sätt. Detta framgår av artikel 53 i förordningen.

3.2 Kemikalieinspektionens bedömning

3.2.1 *Användning mot näva och penningört*

Det är första gången en ansökan om dispens inkommit för användning av växtskyddsmedlet Belkar i odlingar av höstraps. Som skäl för dispens uppger sökanden att det saknas alternativa medel och metoder att komma tillrätta med vallmo, näva, penningört och blåklint i odlingar av höstraps.

I den gröda som den aktuella ansökan avser finns till viss del bekämpningsmetoder eller bekämpningsmedel tillgängliga på den svenska marknaden, vilka skulle kunna användas för att bekämpa örtogräs. Enligt sökanden är dock inga av dessa alternativ tillräckliga för att undanröja den fara för växtproduktionen som beskrivits.

Under 2016 och 2017 har ett arbete inletts att finna nya lösningar utan användning av produkter innehållande det verksamma ämnet metazaklor. Inför hösten 2017 återstår fortfarande problem att lösa, då de produkter och lösningar som finns inte är tillräckligt effektiva mot de aktuella ogräsen.

Dispens får endast beviljas om det rör sig om ett särskilt fall. Behov av att bekämpa de aktuella ogräsen har funnits sedan lång tid tillbaka, för vilket det funnits godkända växtskyddsmedel att tillgå. I och med att godkännandena för växtskyddsmedlen Butisan Top och Nimbus inte förnyades år 2015 saknas godkända alternativ. I väntan på att Kemikalieinspektionen avgör inläggande ansökningar om växtskyddsmedel, vilka skulle kunna användas för bekämpning av de aktuella ogräsen, föreligger ett särskilt fall.

Kemikalieinspektionen instämmer i sökandens bedömning att de alternativa produkter som idag är tillgängliga för användning i odling av höstraps inte kan undanröja den fara som ogräsen utgör, vad gäller näva och penningört. Kemikalieinspektionen instämmer delvis i sökandens bedömning vad gäller vallmo och blåklint.

Sökanden har vidtagit åtgärder för att komma ifrån behovet av fortsatt dispens genom att utföra försök för att hitta alternativa växtskyddsstrategier för bekämpning av de aktuella ogräsen. Vidare har en ansökan om produktgodkännande för Belkar skickats in till Kemikalieinspektionen, vilken ännu inte avgjorts.

Livsmedelsverket bedömer att faran för konsumenters exponering via intag av föda är på en acceptabel nivå. Därmed är konsumenternas säkerhet säkerställd för användning i aktuell gröda.

Kemikalieinspektionen bedömer att det är visat att den fara som sökanden har beskrivit inte kan avvärras på något annat rimligt sätt än att ge dispens för växtskyddsmedlet Belkar för användning mot näva, penningört, vallmo och blåklint i odling av höstraps. Att ge dispens framstår därför som nödvändigt för bekämpning av dessa ogräs.

3.2.2 *Användning mot vallmo och blåklint*

Kemikalieinspektionen instämmer inte i sökandens bedömning att det saknas alternativa produkter för bekämpning av vallmo och blåklint vad gäller perioden 28 augusti 2017 till och med 30 september 2017.

Den 7 juni 2017 beviljade Kemikalieinspektionen dispens för växtskyddsmedlet Butisan Top för användning mot vallmo och blåklint i odling av höstraps. Dispensen gäller under perioden 28 juli 2017 till och med 30 september 2017. Det innebär att det under denna period finns alternativa bekämpningsmetoder för att undanröja den fara som vallmo och blåklint utgör i odling av höstraps.

Motivering av villkor

Beslutet om dispens för växtskyddsmedlet Belkar har förenats med villkor, eftersom risker med medlet under föreslagna användning inte kan uteslutas.

Kemikalieinspektionen gör bedömningen att växtskyddsmedlet kan medföra risk för akvatiska organismer. Enligt villkoren i produktgodkännandet för Belkar i Danmark ska ett skyddsavstånd på minst 10 meter iakttas till icke-målplantor. Som användningsvillkor föreskriver därför Kemikalieinspektionen att ett vinnanpassat skyddsavstånd ska bestämmas med hjälp av ”Hjälpreda för bestämning av vinnanpassat skyddsavstånd vid användning av lantbruksspruta med bom”. Skyddsavstånden ska läsas av för ”särskild hänsyn”.

Kemikalieinspektionen gör bedömningen att växtskyddsmedlet kan medföra risker för användare genom dess toxikologiska egenskaper. Enligt villkoren för personlig skyddsutrustning ska därför skyddshandskar, skyddskläder, ögonskydd eller ansiktsskydd, samt andningsskydd användas vid hantering av produkten. Vidare ska skyddshandskar, skyddskläder, ögonskydd eller ansiktsskydd användas vid arbetsmoment som innebär risk för kontakt med sprutvätska. Andra hälsoskyddsåtgärder får användas om de ger minst motsvarande skydd.

Angående spridningsutrustning ska det fordon som används vid spridning av växtskyddsmedlet ha tät förarhytt med ventilation. Ventilationen ska ha partikelfilter och kolfilter. Villkoret är till för att skydda användare.

3.3 **Slutsats**

Mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan finner Kemikalieinspektionen att kraven i artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda med föreskrivna villkor vad gäller användning mot näva och penningört under hela den sökta perioden, samt vallmo och blåklint under perioden 1 oktober 2017 till och med 31 oktober 2017. Ansökan ska därför bifallas i denna del.

Kemikalieinspektionen finner att kraven i artikel 53 inte är uppfyllda avseende användning mot vallmo och blåklint under perioden 28 augusti 2017 till och med den 30 september 2017. Ansökan ska därför avslås i denna del.

4 Upplysningar

Kemikalieinspektionen upplyser om att dispens enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 i normalfallet bara beviljas en gång.. Dispensförfarandet tjänar till att hantera faror eller hot som kommer sällan och som därmed inte kan förutses. Om en fara riskerar att upprepas eller utgör ett återkommande problem ska inte dispensförfarandet användas för att lösa problemet. Det är därför viktigt att sökanden utformar en strategi för att undvika fortsatt behov av dispens eller tar fram andra bekämpningsmetoder för att åstadkomma en långsiktig lösning. Vid upprepad ansökan om dispens ska sökanden visa vilka åtgärder som vidtagits för att undvika behovet av ytterligare dispens.

Om produkten är godkänd i en annan medlemsstat inom EU finns det i vissa fall möjligheter för till exempel jordbruksorganisationer att ansöka om produktgodkännande i Sverige genom ömsesidigt erkännande enligt artikel 40 förordning (EG) nr 1107/2009.

Om produkten redan är godkänd i Sverige för viss användning finns möjlighet att ansöka om att utvidga produktgodkännandet till att även omfatta ytterligare användningsområden enligt artikel 51 förordning (EG) nr 1107/2009.

5 Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Ett skriftligt överklagande ställt till mark- och miljödomstolen ska i så fall ha kommit till Kemikalieinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

På Kemikalieinspektionens vägnar

Markus Ollikainen
Beslutande

Björn Isaksson
Föredragande

(E)-kopia till:

- Jordbruksverket
551 82 Jönköping
- Livsmedelsverket
Box 622
751 26 Uppsala
- Dow AgroSciences Danmark A/S
Att: Jonas Gerde
Sorgenfrivej 15
DK-2800 Kgs Lyngby
jgerde@dow.com